

Symposium

“Sociale veiligheid maak je samen”

Woensdag 5 juni 2019

GESPRESKAPER SOCIALE VEILIGHEID

Context

De VGS heeft voor haar scholen in 2014 een visie op sociale veiligheid geformuleerd ('Handreiking sociale veiligheid en seksuele diversiteit') die dient als paraplu voor allerlei deelbeleid op het gebied van sociale veiligheid. Ook is in 2015 de Wet veiligheid op school in werking getreden, die tot doel heeft dat scholen zich inspannen om pesten tegen te gaan en dat ze zorgen voor sociale veiligheid. De onderwijsinspectie controleert op de naleving van de wettelijke eisen. In de wet staat dat scholen:

- een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren;
- twee taken binnen het onderwijsteam moeten beleggen. Er moet een aanspreekpunt zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren. Dit kan dezelfde persoon zijn.
- de beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen moeten volgen, zodanig dat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school.

Het symposium school en kerk kan aanleiding zijn om de visie verder te ontwikkelen, aan te scherpen en te actualiseren. Deze gesprekspaper wil daarbij behulpzaam zijn en komt aan de orde in de groepsbesprekingen.

Thema's sociale veiligheid

Sociale veiligheid bestrijkt een breed terrein. Onderstaande figuur geeft een globale indruk van de breedte van sociale veiligheid. De bedoeling is om het overzicht met de opbrengsten vanuit het symposium te actualiseren.

THEMA'S SOCIALE VEILIGHEID									
Pesten	Agressief gedrag	Wapenbezit	Diefstal en vernielingen	Drank- en drugsmisbruik	Seksuele vorming en grenzen	Sociale (on)veiligheid lhb'ers	Discriminatie en omgaan met minderheden	Gebruik van sociale media	Etc.

Visie op sociale veiligheid

De visie op sociale veiligheid gaat uit van de volgende definitie van het begrip:

'Een sociaal veilige school is een school waarin iedereen wordt beschouwd en behandeld als een waardevol schepsel van God en als een gerespecteerd lid van de leer- en werkgemeenschap van leerlingen, ouders en personeelsleden, die door Gods leiding in de school zijn samengebracht. Het welbevinden van de ander wordt niet aangetast, maar bevorderd, op een manier die past binnen de kaders van de grondslag van de school en de wettelijke kaders.'

De opdracht van de sociaal veilige christelijk/reformatorische school is uitgewerkt in vijf stellingnames. Deze gaan in op de motivatie voor sociale veiligheid, de sociale vorming van de leerlingen, de omgeving waarin die vorming plaatsvindt en de preventieve en curatieve maatregelen in de school om een veilig klimaat te realiseren.

a. De school ziet sociale veiligheid als een Bijbelse opdracht

Naast het gebod om God lief te hebben boven alles leert de Bijbel ons onze naaste lief te hebben als onszelf. In de praktijk van elke dag blijkt dat een sociaal veilig klimaat niet vanzelfsprekend is. Hierin zien we de gevolgen van de zonde die elk mens met zich meedraagt. Daarom geeft de school voortdurend aandacht aan de sociale veiligheid. Dit gebeurt onder andere door het aanprijzen van een leven in de dienst van God, het gebed om Zijn hulp, het leren en voorleven van Bijbelse waarden en normen en het bestraffen van verkeerd handelen tegenover elkaar. In de school wordt gedrag dat niet naar Gods bedoelingen is, open benoemd en afgewezen, maar elk mens wordt met liefde en respect benaderd. De christelijke houding is die van mens naast mens, zondaar naast zondaar. We zijn immers allemaal onvolmaakte mensen die bekering nodig hebben, maar ook waardevolle schepselen van God, voor wie bekering mogelijk is door Jezus Christus.

b. De school is een leer- en oefenplaats voor sociaal gedrag

Leerlingen moeten zich in sociaal-emotioneel en moreel opzicht nog (verder) ontwikkelen. Naast de ouders levert de school hieraan een belangrijke bijdrage. Ze leert hen op een verantwoordelijke, Bijbelse manier omgaan met zichzelf en de ander en een plaats innemen in de maatschappij. Dit doortrekt het hele onderwijs en wordt specifiek zichtbaar in bijvoorbeeld de Bijbelles, de socialevaardigheidsles, de mentorles of de burgerschapsvorming. Het gebeurt ook door de dag heen door het voorbeeld van personeelsleden en door met leerlingen te reflecteren op gedrag en het geweten te vormen. Aan het leren van goed gedrag is het maken van 'fouten' onlosmakelijk verbonden. Kinderen mogen dus fouten maken. De personeelsleden zorgen ervoor dat dit leerproces veilig verloopt.

c. De personeelsleden kennen de leefwereld van de leerlingen

Ouders en school zijn verantwoordelijk voor de vorming van kinderen. Er is zoveel mogelijk overeenstemming tussen het christelijk klimaat op school en het klimaat in de gezinnen waaruit de kinderen komen. De kinderen ervaren daardoor het vertrouwde van thuis. Personeelsleden onderhouden goed contact met de ouders om de kinderen en hun thuissituatie beter te leren kennen. Ze voorkomen dat kinderen in loyaliteitsconflicten komen. De personeelsleden (h)erkennen ook de jeugdcultuur en de vragen die in de geseculariseerde en pluriforme samenleving op leerlingen afkomen. Ze verdiepen zich erin, gaan er het gesprek over aan en zoeken samen met de leerlingen naar antwoorden vanuit de Bijbelse waarden en normen. De school zoekt de samenwerking met de ouders en de kerken bij de vorming van leerlingen tot christelijke burgers.

d. Gezag, regels en orde hebben preventieve kracht

Personeelsleden in de veilige school oefenen in liefde gezag uit, gericht op het welzijn van de leerlingen. Ze zijn emotioneel beschikbaar, geduldig, eerlijk en rechtvaardig. Ze geven positieve richting aan de groepsdynamiek en bevorderen het onderling respect. Er zijn heldere pedagogische school- en klassenregels, die door de personeelsleden consequent worden gehanteerd. Leerlingen weten wat van hen verwacht wordt in bepaalde situaties en wat de consequenties zijn van gewenst en ongewenst gedrag. Personeelsleden bewaren de orde, om (uit de hand lopen van) probleemgedrag te voorkomen. Er is toezicht in de algemene ruimten en op het schoolplein. Binnen- en buitenruimten zijn schoon, overzichtelijk en goed verlicht, zodat de kinderen zich er veilig voelen.

e. Problemen en incidenten worden professioneel opgepakt

De school heeft inzicht in de veiligheid(sbeleving) van de leerlingen en personeelsleden. Personeelsleden zijn in staat problemen bij leerlingen vroeg te signaleren en weten wanneer ze een beroep kunnen doen op professionals in de zorgstructuur. De school biedt aanvullende zorg voor leerlingen die zich onveilig voelen of die onveiligheid veroorzaken vanwege sociaal-emotionele of psychische problemen. Incidenten waarbij leerlingen en/of personeelsleden zijn betrokken, worden professioneel opgepakt. Er is nazorg voor slachtoffers en daders. Daders worden gecorrigeerd op een manier die in verhouding staat tot de ernst van de daad en die in beginsel gericht is op herstel. De school werkt samen met de gemeente, jeugdzorg, politie en anderen die vanuit hun eigen ervaring, expertise en bevoegdheid, onveiligheid in en om school kunnen aanpakken.